

האם נכנסת ממשלת ישראל למלכודת שטמנה לעצמה?

קברני העשור

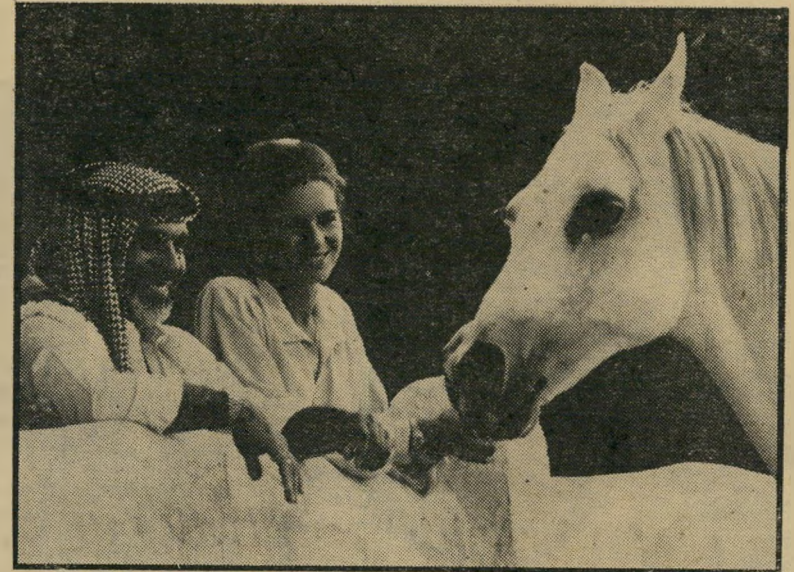
יהיה זה מעשה טירוף מצד המלך לקבל על עצמו שוב לשלוט על ארץ ששני שלישים מתושביה יהיו פלסטינים, וזאת תוך מלחמה לחיים ולמוות במנהיגות הדמוקרטיה של העם הפלסטיני. המלך אל-חוסין רחוק מאד מאד מלהיות מטורף. נכון, הוא עשה זאת עד יוני 1967. ישב על הפגיונות של שוטרי ועל הכיורים של צה"ל (אחרי שממשלת ישראל הודיעה שחברת המלך) אך משאלו לגדה אם יוכל מישטר המלך. אך משאלו לגדה אם יוכל מישטר המלך. אך משאלו לגדה אם יוכל מישטר המלך. אך משאלו לגדה אם יוכל מישטר המלך.

האם יוכלו לשגשג "יחסים נורמליים" בינה ובין ישראל? "שלוש קטן", ויכח החזיק מעמד זמן-מה. אולי שני תיים, אולי חמש שנים. כמקדם או במאוחר הוא מוכרח להתמוטט. מה שיקרה בשבועות הבאה הנה בין מצד ריים וישראל, בשעה ששני הצדדים שואפים באמת ובתמים להגיע להסכם ביניהם, ואחרי ששני הצדדים כבר עברו מזמן את הנקודת המפנה עוד אפשר לחזור — היא אות לבאות.

לדברי משה דיין, ההסכם הישראלי מצרי מוכן. אפשר לתתם עליו מהר בברק. אולם הוא אפילו מוכן, מפני שהמצרים תובעים לקבוע לוח-זמנים להקמת השליש-טון העצמי בגדה וברצועה. שילטון-עצמי זה אינו אלא שלב-מעבר לקראת פיתרון שלא הוגדר מראש. ממשלת-ישראל אינה רוצה להסכים ללוח-זמנים כזה. היא שואלת, בצדק: מה יקרה אם לא יהיה אפשרי לעמוד בלוח-הזמנים המוסכם? מה יקרה, למשל, אם לא יושג הסכם על סמכויות מוסדות ה-שילטון-העצמי, או על ההתנהלויות, או על ירושלים? הרי אז יגידו המצרים ש-הפרנו את החוזה עימם, והם יסרבו לקיימו. לעומת זאת טוענים המצרים, וגם הם בצדק: אם לא תתחייבו ללוח-זמנים, מגיין לנו שביכלל תקימו את השילטון-העצמי? הרי תוכלו למזמן את המשא-ומתן בלי סוף, להציג דרישות ששום ערבי לא יוכל להסכים להן (כגון המשך ההתנהלות).

לדמה כי שכבר סיפרתי פעם את הסיפור במדור זה: בדצמבר 1973, כמה שבועות אחרי מלחמת יום-הכיפורים, טפתי לז'נבה כדי לסקר את ועידת-השלום כעיתונאי וכחבר-כנסת. נודמן לי לטוס במטוס שבו נמצאו גם חברי "קומנדו הפרופטורים" — קבוצת המיורחנים שהוזמנו על-ידי משרד-החוץ "לייעץ" לממשלת ישראלית במשא-ומתן. (מובן שאיש לא לעצתם, והם הסתובו בו במיסדרונות היכל-האומות כרוחות-רפאים). בעת הטיסה מת-לאביב לציריך התפתחה שיחה "מיקצועית". אחד הפרופסורים, איש המחנה הניצני טען, נכנסים למלכודת. הנה מה שיתרחש, הזהיר אותנו, "אנחנו נבוא למשא-ומתן עם מצריים, ירדן וסוריה. ילחצו עלינו, ובסופו של דבר נגיע עימם לידי הסכם שיכלול את החזרת כל השטחים שכבשנו — סיני למצריים, הגולן לסוריה, הגדה והרצועה לירדן. "כשה ייגמר, אנחנו נצוה להצטרף ל"חתימת חוזה-השלום. הם יגידו: רגע אחד, רבותי. יש עוד עניין על סוריה-הוא. לא נוכל לטפלנו ועדיין בבעייה הפלסטינית. לא נוכל לחתום מבלי שתיפתר גם בעייה זו. "מאחר שבשלב זה כבר ויתרנו על כל השטחים ושמעבר לגבולות 1967, יתחיל הוויכוח על גבולות 1947 ועל החזרת פליטי 1948. על גבולות עלינו לפי שיטת פליט-סאלאמי". "יתכן שאתה צודק לגמרי", עניתי. "יתכן שאנחנו נכנסים למלכודת. אבל אם התסריט שלך הוא נכון — ויתכן בהחלט שהוא נכון — מה נובע מכך? מהי המסקנה ההגיונית שעלינו ל"הסיק ממנו? "המסקנה היא: לפרק את המדינה. "לפרק את המדינה? על פיה. "אילו עמדותי בראש הממשלה הישראלית הייתה פתוחה ואת נאומי בהודעה שלא נתחיל כלל בדיון, אלא אם כן יש תחפו בו נציגי אש"ף. "הייתי מודיע לנציגי מצריים, ירדן וסוריה (אילו באו הסורים): רבותי, עם כל הכבוד לבעיות החלופיות ועומדות ביניהם, ברור לכולנו כי הבעייה הפלסטינית היא לב הסיכסוך.

הו הפיתרון לגדה ולרצועה? שימעות פרס אמר השבוע שיש שלושה פיתרונות אפשריים. (פרס מאמין בכוח

אין כימעט ספק שאחרי עיסקה כזאת, יופל המלך על-ידי נתיניו הפלסטינים. אחרי שנה או חמש או עשר שנים יתחיל טו הפלסטינים על המדינה שמשי-עבריי הירדן, או נעמוד מול מדינה פלסטינית שתשתרע מטול-כרם עד גבול עיראק, ור שממשלה תתכחש — בצדק — לכל ה"הסכמים שנחתמו על-ידי מלך זר, בלי השתתפותו של העם הפלסטיני עצמו. כל "הפיתרון" הזה הוא אווילי, ואבד עלינו הכלח.

כאשר חזרו הבורבונים לשלטון בצרפת, אחרי נפילת נפוליון, נאמר עליהם ש"הם לא שכחו כלום ולא למדו כלום." חוששני שסדר-החזרה מיסלגת-העבודה אינו פעם לשלטון, אחרי בגין, ייאמר עליה אותו הדבר. ותר הפיתרון השלישי, לאמיתו של דבר, זהו הפיתרון המעשי היחיד. "ישמעון פרס אמר שה, אומונומי יח" תביא בהכרח למדינה פוסט-נית, בהנהגת אש"ף. גם בכך צודק. השאלה היא: איזו מין מדינה פלסטינית? מה תהיה רוחה? מן הגדה ונשבות בימים האחרונים רור חות של שרב. בכניסוים הושמעו סיסמות קיצוניות, מליצות שחוקות על "האימפריאליזם והציונות". תביעות לחזור ליפו (אם כי בהקשר של החזרת-פליטים). מגיין באה קשוחות זו לחסדי אש"ף גדה, המדברים עתה בלשון קיצונית מזו של המנהיגים בבירות? החלטתה של ממשלת-ישראל למנוע כל השתתפות של אש"ף ב"מחלבים המדיניים לקראת השלום, ולפסול מכל וכל כל אפשרות של תקום מדינה פלסטינית, דוחקת את המחנה הפלסטיני לעמדות קיצוניות יותר ויותר.

חוסין ואשתו: למה לעלות על הסוס?

המאגני של המיספר 3, וזיגמונד פרויד כבר אמר על כך מה שאמר. לכל דבר יש אצלו שלושה פיתרונות. אבל הפעם, במקרה, הוא צודק. הפיתרון הראשון הוא להמשיך ולשבת שם עד לירדני צה"ל, לנצח נצחית. כזו מדינה, זקיום שם את ה"מימשל הצבאי לצמיתות.

למצוא לכל סעיף אלף פירושים מסולפים, כפי שעשיתם לגבי החלטה 242. המסקנה: כל הסכם מפורש על העניין הפלסטיני, כל הסכם "שיושג או יושג עם מצריים עומד על כר עיתרנגולת.

נדמה שחורן מקומץ מטורפים בממשלה ומחוצה לה, אין עוד איש מאמין שהדבר אפשרי. הדבר נעשה קשה יותר משנה לשנה, ובמקום או במאוחר יתמוטט ה-שילטון הישראלי בגדה וברצועה תחת לחץ המעצמות. המלחמה, המרי והטרור. בסוף 1974, אין טעם להשחית עד כך מליים. מי שאינו מבין זאת עתה, לא יבין זאת לעולם. אפשר ל"מחוק "פיתרון" זה מן הרשימה.

ש להניח כי בסופו של דבר תימצא נוסחת-פשרה מעורפלת שתהווה הצ"פיתרון לחצי-בעייה. שני חלתי פרס-גובל לא יוכלו לתרום לעצמם להודיע לפר-למנט הנורווגי שהכל היה טעות, ושם מוותרים על הפרס. נבית. אז מה? ייחתם הסכם. ישראל תיסוג, תוך תיש"ע חודשים, מחצי סיני ותקום שגרירות מצרית בחיב (השלישית בתל-אביב). אבל אם הבעייה הפלסטינית לא תיפתר, תתרחש במקום או במאזי חר הפוצצות.

הפיתרון השני הוא זה ששימעות פרס ממליץ עליו. זהו הקו המסורתי של מפלגת גולדה מאיר. הפיתרון, לפי פרס, הוא להפוך את המלך חוסין לשוטר מטעם ישראל, ולמסור לו את השטחים האלה (או חלק מהם, כ"פשרה טריטוריאלית") לשם תיסול אש"ף. הצרה היא שהוד מוכותו אינו מראה שום היתוות לקבל על עצי מו את התפקיד המכובד של שוטר ישראלי.

הפלסטינים ילחמו. יהיה מרי בגדה ור ברצועה. השם הקדוש ושל אל-קודס יוסיף להפעים לזכות ערביים ממכה עד רכאט. תקום חזית מיורחית, שתוכל — בעזרת הסובייטים — לגרום לסיבון בינלאומי. האם תוכל מצריים לעמוד מנגד לאורך ימים, כאשר כל העולם הערבי ימשיך במלחמתו בישראל? האם תוכל מצריים להחזיק מעמד. מבחינה נפשית ומעשית, כשהיא מבודדת לחלוטין בעולם הערבי?

"איני מוכן להגיד אף מילה אחת על סיני והגולן, עד אשר יושג כ"נינו הסכם, על פיתרון הבעייה ה"פלסטינית, פיתרון שיתקבל על דעת כל הצדדים. "אנא, הביאו הנה את הנציגים המוסמיים של העם הפלסטיני, שאתם מכירים בהם. יניחוא על השולחן את הפיתרון שהם חפצים בו. אנחנו נציע את הצער-תינו, נגדל משא-ומתן. אם יושג הסכם על כך, נדבר גם על ענייני סיני והגולן. ולא — אבן טבע להמשיך". "סוכם הארי שבהבורת הפרוי פסורים: "יתכן שזה הגיוני, אבל אין זה אפשרי במציאות הישראלית. לית הממשלה (של גזדה מאיר) ודעתיהקה לא יקבלו את זה."

רשיתי לעצמי לחזור על סיפור זה, כי הוא משליך אור על מה שמתרחש בימים אלה. הממשלה הסכימה להחזיר למצריים את כל חצי-האי סיני, עד המלימטר האחרון. הממשלה השיגה את הסכמת מצריים לכ"י נון שלום מלא בין שתי המדינות. ה"ממשלה חשבה שבכך היא מתחמקת מן הצורך לפתור את הבעייה הפלסטינית. היה נדמה לחברי ממשלת-בגין שהם הצליחו לבצע טכסיס גאוני. הם לא הבינו שהם נכנסו למ"י בודת, שהם טמנו לעצמם.